

Dasanamajarwa, Dirjaatmaja, 1913, #1168

Katalog : [Dasanamajarwa, Dirjaatmaja, 1913, #1168](#)

Sambung : -

DHOSONOMODJARWO

Sêrat Dasanama Jarwa

Anggitanipun Suwargi Radèn Tumênggung Sastranagara. Pujôngga ing Karaton Dalêm Surakarta Adiningrat, Inggih Punika Ingkang Kala Taksih Apangkat Kaliwon Sinêbut Kiyai Ngabèi Yasadipura Kaping Kalih.

Kawêdalakên dening Radèn Dirjaatmaja. Uprêdhaktur Sêrat Kabar Jawi Kandha Surakarta. Kaêcap ingkang kaping kalih. Kaêcap ing pangêcapanipun N.V. Mij. t/v d/z ALBERT RUSCHE & Co. Soerakarta 1913.

DHOSONOMODJARWO

Sêrat Dasanama Jarwa

Anggitanipun Suwargi Radèn Tumênggung Sastranagara. Pujôngga ing Karaton Dalêm Surakarta Adiningrat, Inggih Punika Ingkang Kala Taksih Apangkat Kaliwon Sinêbut Kiyai Ngabèi Yasadipura Kaping Kalih.

Kawêdalakên dening Radèn Dirjaatmaja. Rêdhakturing Sêrat Kabar Jawi Kandha ing Surakarta. Kaêcap ing pangêcapanipun Tuwan N.V. Mij. t/v d/z ALBERT RUSCHE & Co. Soerakarta 1913.

Sêrat Dasanama Jarwa

Punika sêrat dasanama, ingkang winijangakên wardi suraosipun, dhatêng Pujôngga Radèn Tumênggung Sastranagara, abdi dalêm bupati kadipatèn anom, inggih punika ingkang kasêbut nama Ngabèi Yasadipura ingkang kaping kalih, anggènipun anjarwani makatên punika, saking angèstokakên dhawuhing karsa dalêm Ingkang Sinuhun Pakubuwana ingkang kaping sakawan, ingkang angadhaton ing nagari Surakarta Adiningrat, supados kagêm wêwaton ing salaminipun, minôngka pêpèngêt dhumatèn kajêngipun ing asma piyambak-piyambak, katranganipun ing ngandhap punika

Namaning Dewa

Sang Hyang. Têgêsipun amadhangi, awit ing ngajêng têmbungipun syang, têngêsipun padhang, amêndhêt saking padhanging srêngenge awan, sawênèhing sarjana, têmbung sang hyang, dipun wrêdèni angidini, kapêndhêt saking têmbung anuswara sahyan purba [pur...]

[...ba] saking sahiya, têngêsipun angèstokakên, sarèhning pamanggih kalih wau têngang suraosipun, inggih prayogi sami kangge wêwaton, awit têngbung angidini, tuwin angèstokakên, saèstu gadhah kajêng amadhangakên, tandhanipun dewa kawasa sipat mirah sipat asih, anjurungi sakajating titah sadaya.

Sang Hwang. Têngêsipun sêsotyaning manusa, wijangipun, sang, sotya, adi, hwa, manusa, saking têngbung, wong, dene wong punika jarwanipun piyambak paklowongan, inggih raga, inggih awak, inggih sarira, satêngahing sarjana têngbung sang hwang, dipun wardèni pêpijèning sêsotya, wijangipun sang, sotya, dene hwang gadhah jarwa ingsun, saking têngbung ingwang, dene têngêsipun sun wau, andhewe, piniji, witipun saking têngbung suhun, têngêsipun sumêmi, inggih punika gêsang, inggih gêsang inggih wiji, dene têngbung sun, gadhah parerehan ingwang, têngbung ingwang, gadhah parerehan têngbung sumêmi, saking sumêmi wau.

Absara. Têngêsipun waskitha, punika ngajêng saking têngbung aibsara, wijangipun aib, elok, samar, sara, landhêp, alus, lêpas, dados pikajêngipun ingkang lêpas botên kasamaran, dene sumêrêp sadèrèngipun winarah, ingkang gaib ingkang elok ingkang samar sampun [sa...]

[...mpun] kacakra wontên siring budi sadaya.

Dene têmbung Sangsêkrita wontên ingkang mirib suraosing têmbung absara, inggih punika absra, têngêsipun êrèh alus, bokmanawi pamêndhêtipun ngajêng saking têmbung absra wau, awit alus lêpas punika bangsaning samar, punapadene rêh saèstu inggih saking elok, sabab absara punika taksih badan alus, jisim rohkani, mila bôngsa absara punika kala samantên botên mêsthi ingkang mutrakakên, nanging inggih bangsaning jawata sadaya.

Jiwata. Têngêsipun paugêraning gêsang, wijangipun jiwa, nyawa, ta: paugêran, sawênèhing sarjana, têmbung jiwata, jinarwan jêjêring wiji, wijangipun ji: rahsa, inggih wiji, saking parji, wata: jêjêr, saking wat.

Gana. Têngêsipun wujud kawasa, sawênèhing sarjana têmbung gana, kajarwanan luhur, dados saking wancahaning têmbung gêgana, kabêkta bangsaning para dewa sagêd angambah ing awang-awang.

Mahanasa. Têngêsipun langkung kawasa, wijangipun maha: luwih, agêng, nasa: kawasa.

Dewa. Kabêkta saking namaning panggenan, sawênèhing sarjana têmbung dewa, dipun têngêsi karsa ingkang linangkung, wijangipun, de kajêng, wa linangkung.

Dewata. Têngêsipun paugêraning pulo dewata. [dewa...]

[...ta.]

Jawata. Têgêsipun guruning tanah Jawi.

Suksmanasa. Têgêsipun kawasa kang samar, wijangipun suksma: samar, nasa: kawasa.

Amara. Têgêsipun samar, amor.

Bathara. Têgêsipun agêng, jêmbar rèhipun.

Widadara. Têgêsipun roh ingkang langgêng, wijangipun widada: slamêt, inggih slamêt inggih langgêng, ra: roh, sawênèhing sarjana têmbung widadara dipun têngêsi gônnda kang rakêt, wijangipun kadamêl dados ngalih wanda, wida: gônnda, borèh, dara: rakêt.

Sura. Têgêsipun wani, roh, dene saking kabêkta badan alus.

Sidhya. Têgêsipun têrang, dene wêruh sadurunging winarah.

Hong. Têgêsipun kinajrihan.

Rêsi. Têgêsipun suci.

Wiku. Têgêsipun pitêdah kawruh.

Namaning Widadari

Absari. Têgêsipun sêsotyaning èstri, wijangipun ab: gaib, sêsotya, sari: sêkar, nanging kangge wandaning èstri, utawi minôngka jodho kêmbaraning dewa kang nama absara.

Dewati. Têgêsipun rahsa ingkang ayu, wijangipun de: kajêng, ayu. Wati: rahsa, saking wat, utawi minôngka dados kêmbaraning dewata.

Dèwi. Têgêsipun langkung ayu, wijangipun de: kajêng, ayu. Wi: luwih, utawi minôngka kêmbaraning dewa.

Bathari. Têgêsipun pangagênging pawèstri, utawi kêmbaraning bathara.

Waranggana. Lêrêsipun wara anggana, têgêsipun piniji para agêng, wijangipun wara: agêng, anggana: dhewe, piniji.

Surawadu. Têgêsipun dewa wadon, wijangipun sura: dewa, wadu: wadon.

Suraduita. Têgêsipun inggih dewaning wadon, wijangipun sura: dewa, duita: wadon.

Widadari. Têgêsipun tukung gônnda, wijangipun wida:gônnda, dari: tuk.

Surarêtna. Têgêsipun dewaning wanodya, wijangipun sura: dewa, rêtna: candraning wadon.

Namaning Ratu

Naradipa. Têgêsipun wong kang amadhang, wijangipun nara: uwong, dipa: padhang, dene panjênêngan ratu amadhangakên pêtênging kawula, kados ta angrawat kang acacad, tiyang [ti...]

[...yang] malih sato, tuwin sawarnining tiyang ingkang salah kadadosan sapanunggilanipun pinaripurna, angganjar dasih ingkang kaslamêtan, marasakên ing asakit, mulyakakên ing apapa.

Naranata. Têgêsipun wong amarentah, wijangipun nara: uwong, nata: parentah.

Narapati. Têgêsipun sotyaning manusa, wijangipun nara: uwong, pati: sotya, sawênèhing sarjana ugi anêgêsi wong amarentah, wijangipun nara: uwong, pati: parentah.

Bupati. Têgêsipun marentah ing bumi, wijangipun bu: bumi, pati: parentah.

Bumipala. Têgêsipun panungguling bumi, wijangipun bumi: sampun jarwa, pala: panunggul.

Buminata. Têgêsipun amarentah ing bumi, wijangipun bumi: sampun jarwa, nata: parentah.

Prabu. Têgêsipun marabot, sawênèh anêgêsi bapa, inggih bapakaning manusa kathah, saking têmbung Arab pra Abu, têgêsipun bapa.

Katong. Têgêsipun dewa katingal.

Ratu. Têgêsipun narambahi.

Pamasa. Têgêsipun kawasa.

Hèrêyangsa. Têgêsipun piniji ing dewa, wijanganipun [wija...]

[...nganipun] hèrhyang: dewa, sang: piniji.

Narpadipa. Têgêsipun kajêng adamêl padhang, wijangipun narpa: kajêng, dipa: padhang.

Aji. Têgêsipun kajèn kinawêdèn.

Raja. Têgêsipun pangagêng.

Sunan. Têgêsipun pêpundhèn.

Sinuhun. Têgêsipun ingêmbun-êmbun.

Iswara. Têgêsipun linuhur.

Narendra. Têgêsipun gêgununganing wong, wijangipun nara: uwong, endra: gunung.

Sri. Têgêsipun bagus, ayu, mila têmbung sri, kangge dhatêng sêsêbutan ratu priya ratu putri.

Mahawirya. Têgêsipun agêng luhur, wijangipun maha agêng, wirya luhur.

Pangêmpyun. Têgêsipun angaubi, utawi barukuti.

Dene ing Dewanagari, ingkang kangge inggih amung prabu, raja, ratu, nata, narendra, narpati, bilih tanah Ngarab sêsêbutanipun sultan, têngêsipun inggih botên bêtên akalihan têmbung Jawi: susuhunan utawi sinuhun, dene sêsêbutan kangjêng wênang dhatêng kakung wênang dhatêng putri, kajêngipun inggih ingkang bagus utawi ingkang ayu, têmbung ratu

inggi wênang dhatêng kakung, inggi wênang dhatêng putri.

Bandara. Punika têngbung wancah, entaripun banda udara, têngsipun: têng têngking wong bêngsa agung luhur, wijangipun banda: agêng, udara: luhur.

Pramèsuari. Têngsipun langkung linuhuring èstri, wijangipun parama: linangkung, isuari: linuhuring èstri.

Pramèsuari. Têngsipun inggi sami kalihan pramèsuari, anamung sastranipun ing ngajêng, pramèsuari.

Wara supadmi. Têngsipun pangagênging garwa, wijangipun wara: pangagêng, supadmi: garwa.

Padnisuari. Têngsipun garwa ingkang linuhur, wijangipun padni: garwa, isuari: luhur.

Dayita. Têngsipun musthikaning wadon, inggi wadon ingkang pinusthika.

Narpawadu. Têngsipun ratuning wadon, wijangipun narpa: ratu, wadu: wadon.

Narpadayita. Têngsipun ratu musthikaning wadon.

Narpaèstri. Têngsipun ratu wadon, wontên malih têng èstri jumurung, inggi punika wajibing èstri jumurung ing priya, tan kenging lênggana ing sapakên.

Narèsuari. Têngsipun ratu dhêdhuwuraning wadon, wijangipun nara: wong, sarèhning tumrap ratu èstri dados [da...]

[...dos] katêgêsan pawongan, iswari: ratu wadon.

Waraduhita. Têgêsipun pangagênging wadon, wijangipun wara: pangagêng, duhita: wadon.

Natarèni. Têgêsipun ratuning wadon, wijangipun nata: ratu, rèni: wadon.

Kangjêng ratu. Têgêsipun sang ratu ayu.

Wararèni. Têgêsipun pangagêng ngaèstri, wijangipun wara: pangagêng, rèni: èstri.

Sri Mahèswari. Têgêsipun ratu pangagênging putri.

Sori. Têgêsipun musthikaning putri.

Rêtnadayita. Têgêsipun sotyaning wadon.

Namaning lanang

Lanang. Têgêsipun lana, inggih punika jêjêg, ngadêg.

Jalêr. Têgêsipun bènêr.

Jalu. Têgêsipun anêja têlu, 1. ngaras, 2. prêmbayun, 3. pawèstrèn.

Priya. Lêrêsing têmbung pariaya, têngêsipun kuwawi pakantuk, wijangipun pari: pakantuk, aya: kuwat.

Walija. Têgêsipun wêtuning kuwat, wijangipun wali: kuwat, ja: wêtu.

Kakung. Têgêsipun kaku, ingkang kaku wau yèn nuju kajêngipun. [ka...]

[...jêngipun.]

Purusa. Têgêsipun palurusa, utawi parosa, inggih punika kuwat.

Namaning Wadon

Taruni. Têgêsipun yèn dèrèng masa dados kaupamèkakên godhong ênèm, inggih sinom.

Kintaka. Têgêsipun manawi sampun masa, dados kaupamèkakên sêkar pudhak.

Wahila. Têgêsipun yèn taksih kapingit.

Wararana. Têgêsipun yèn wontên paprangan, wijangipun wara: wadon, rana: paprangan.

Lantasi. Têgêsipun yèn lumajêng.

Wanodya. Têgêsipun yèn sampun panggih.

Marnadu. Têgêsipun yèn sampun sapaturon, kajêngipun marana adu, inggih abên prang tangkis, akalihan waos.

Sarika. Têgêsipun yèn sampun anak-anak, dados kaupamèkakên sêkar.

Kênya. Têgêsipun yèn taksih parawan, kaupamèkakên yèn taksih wantah.

Rara. Têgêsipun yèn taksih parawan tanggung dados kaupamèkakên pindha sêsotya.

Parawan. Têgêsipun wadon ingkang taksih dèrèng laki, têngêsing prawa, sorot, dados kaupamèkakên taksih sumorot, kapirot saking dèrèng kalong cahyanipun, punapadene taksih suci, inggih punika taksih lêgan loncang-lancing.

Èstri. Têgêsipun rêmbês tigang prakawis, 1 ngêdalakên toya, 2 mijilakên rah, 3 mahyakakên mani nutpah.

Namaning Patih

Patih . Têgêsipun mêmatah.

Patya. Têgêsipun mataha.

Mantriman. Têgêsipun anglangkungi tigang prakawis, bopati, papati, senapati.

Mantrimukya. Têgêsipun inggih dados panunggul tigang prakawis wau, têngêsing mukya, panunggul.

Natapraja. Têgêsipun anata nagari, wijangipun: nata, matrap, matah, praja, nagari.

Nataradya. Têgêsipun mranata nagari, wijangipun: nata, mranata, radya, nagari.

Mantriwisesa. Têgêsipun kadunungan wêwênang tigang prakawis, ulat, ulah, ilat, têngêsipun ulat, pamawasan, dene anguningani pangulahing praja, ulah

pangrêtos, dene amangrêtos samukawis lampah-lampahing praja, ilat, lidhah, dene lèpas dhatêng pangulahing parapabên.

Sawênèhing sarjana mantri punika kajarwanan angawruhi tigang prakawis, nistha, madya, utama, nisthanipun dene anyumêrêpi dhatêng ngalit, madyanipun anyumêrêpi dhatêng têngah kados ta: bupati sapanunggilanipun, utamènipun dene angêmban dhawuhing ratu.

Mantrimuktya. Têgêsipun mantri mukti, awit sadaya abdi dalêm sapanginggiling jajar minggah kasêbut mantri.

Namaning Tumênggung

Tumênggung. Têgêsipun dhêdhênggung, utawi tumênggung, dene anênanngung dhatêng sawêwêngkonipun.

Bopati. Têgêsipun kabubuhaning parentah.

Nayaka. Têgêsipun polatan, utawi panunggul.

Wadana. Têgêsipun pangajêng, dene dados pangajênging bawahan.

Manggala. Têgêsipun pangagêng.

Prawara. Têgêsipun pangagêng.

Pratiwa. Têgêsipun sarwa samêkta, wijanging têmbung, parati, miranti, iwa, karo.

Pradhara. Têgêsipun têngah antaraning pangagêng, awit dhara, [dha...]

[...ra,] gadhah jarwa antara agêng.

Namaning Utusan

Utusan . Têgêsipun putusan, inggih pangrampungan.

Duta. Têgêsipun anglanturakên.

Caraka. Têgêsipun angimbalakên pangandika.

Anggandhèk. Têgêsipun ngêmban dhawah, utawi gandhèng.

Cundaka. Têgêsipun têlik.

Nibasara. Têgêsipun uncal-uncal.

Darsana. Têgêsipun anulad.

Prajaka, pradaka. Têgêsipun pamariksa.

Cundhamani. Têgêsipun anyundhukakên sotya, inggih punika anyundhukakên raos, kajêngipun mundhi dhawah.

Sunadha. Têgêsipun linuwih ing wicara.

Namaning Wong

Wong. Têgêsipun awak, kajêngipun kalowong.

Nara. Têgêsipun landhêp, purba saking têngbung: sara.

Jana. Têgêsipun sugih pananya, utawi dumunung.

Janma. Têgêsipun têdhaking jan, utawi dumunung lêwih.

Manusa. Têgêsipun pêpijèning rahsa, wijangipun, manu: mani, sa: sawiji.

Tiyang. Têgêsipun warananing dewa, utawi jêjêr.

Janmi. Têgêsipun dumunung ing bumi.

Manusiha. Têgêsipun musthikaning banyu, aggènipun winardèn makatên punika, dene manusa asal saking kanyatahaning banyu.

Namaning Langit

Akasa. Têgêsipun santosa.

Langit. Têgêsipun kumulit.

Gêgana. Têgêsipun anglimputi, inggih anguwaosi, mila katêmbungakên anguwaosi dene dados kêkandhanganing jagad sadaya.

Wiyat. Têgêsipun langkung luhur, utawi panggenan langkung têbih.

Jumantara. Têgêsipun antara kang lêpas têbane, inggih antara ingkang alus.

Widi-widik. Têgêsipun polatan bènêr, inggih têbih, labêt ing nginggil punika lintas kemawon, botên kalingan ing wêwarnèn wadhag.

Namu-namu. Têgêsipun amun-amun.

Namaning Lintang

Lintang. Têgêsipun linangkung, dene kathahipun anglangkungi sadaya wêwarnèn ingkang katingal.

Kartika. Têgêsipun kêrtèb, dene kasawang saking ngalam dunya katingal pating kêrtèp

Sukra. Têgêsipun maramong, awit dene katingal amyang.

Sudama. Têgêsipun sumorot pindha damar.

Sasa. Têgêsipun sawiji-wiji, dene dados wêwijèning samukawis wêwarnèning dunya punika sadaya, dèrèng wontên samukawis sampun mujudakên lintang adhapur sinaroja, awarni manusa, sato, ibêr, dharat, bujêngan toya, dandosân.

Namaning Rêmbulan

Rêmbulan. Têgêsipun patêmpukan.

Côndra. Têgêsipun bundêr, utawi rêngga, dene wujudipun sarwa angrêsêpakên.

Purnama. Têgêsipun wêtah, inggih punika yèn wulan^[1] gangsal wêlas.

Wulan. Têgêsipun wêtahan, inggih punika yèn wulan jangkêp umur 30 dintên.

Sasi. Têgêsipun miji, inggih punika yèn umuring wulan nuju 29 dintên.

Sitarêsmi. Têgêsipun angrêsêpakên manah, wijangipun, sita: ati, rêsmi: ngrêsêpakên.

Sitangsu. Têgêsipun pamanahan anglangkungi, wijangipun, sita: manah bânêr, angsu: nglangkungi, ngingsêp.

Namaning Srêngenge

Srêngenge. Têgêsipun sêrêng tumangi, inggih punika murugakên dhatêng kêkêncêngan.

Surya. Têgêsipun sêsorotipun anuju kang kauban.

Rawi. Têgêsipun kumaringêt, angêdalakên toya dados jawah.

Arka. Têgêsipun anganakakên banyu, wijangipun ar: banyu, ka: anak.

Bagaskara. Têgêsipun urub kang adamêl kiyat, wijangipun, bagus: kiyat, kara: urub, gawe.

Bagaspati. Têgêsipun ratuning pêpadhang, wijangipun, bagus: padhang, pati: ratu.

Wrahaspati. Têgêsipun mamrih waras, wijangipun, wrahas: waras, pati: parentah, angrêh, mamrih.

Aruna. Têgêsipun mêtês banyu, dene sagêd anggarinakên samukawis kang atêlês.

Siwandakara. Têgêsipun pangawak urub, wijangipun, siwanda: awak, kara: urub.

Raditya. Têgêsipun narambahi kaluwihan, wijangipun, [wijangi...]

[...pun,] rat: jagad, ditya: linangkung, sawênèhing sarjana anêgêsi adining jagad.

Jamatagni. Têgêsipun paningal latu, wijangipun, jamata: paningal, agni: latu.

Tandhaning dumadi. Têgêsipun pratandhaning titah, dene tandhaning gêsang saking latu, witing latu saking srêngenge.

Namaning Banyu

Udaka. Têgêsipun banyu mungguhing wêwadhah.

Etuh. Têgêsipun banyu yèn mungguhing wowohan.

Warih. Têgêsipun banyu yèn mungguhing ngoyot, utawi mungguhing karambil.

Tirta. Têgêsipun banyu yèn mungguhing sumur.

Lowak. Têgêsipun banyu yèn mungguhing rêrêmbês.

Wulusan. Têgêsipun banyu mancur saking gunung.

Pêtha. Têgêsipun banyu kang munthuk malêndhung.

Rancak hèrni. Têgêsipun banyu mili katalangan.

Sindu. Têgêsipun banyuning lesan, inggih punika idu.

Sindu upaka. Têgêsipun yèn banyu bangawan, wijangipun, [wijang...]

[...ipun,] sindu: banyu, upaka: paklêmpakaning lèpèn.

Suci. Têgêsipun banyu ing pasimpênan, kados ta: jêmbangan, gênthong, padasan, kêndhi, kulah, sapanunggilanipun.

Arjuna. Têgêsipun banyu yèn mungguhing watu, utawi toya ing jun, wijangipun, ar: banyu, juna: jun.

Jala. Têgêsipun banyu molah, inggih molah inggih mili.

Sih. Têgêsipun banyu ngasrêpi.

Jahning. Têgêsipun banyu têtaga.

We. Têgêsipun banyu rêrambas.

Ranu. Têgêsipun banyu sinolah.

Sagara. Têgêsipun banyu angidêri jagad.

Tasik. Têgêsipun banyu polatan têbih.

Laut. Têgêsipun banyu ngêlaut.

Jalanidhi. Têgêsipun banyu kang bêtêr, utawi banyu angêndhong, inggih banyu kang angêdhung.

Hèrnawa. Têgêsipun banyu sawangan ingkang têbih.

Samodra. Têgêsipun banyu patêmpukan mubêng.

Udaya. Têgêsipun banyu kang akèh, utawi banyu munjung, inggih banyu kuwat, dene pakumpulanipun langkung kathah.

Udadi. Têgêsipun banyu wuwuh-wuwuh.

Jaladhiyan. Têgêsipun banyu angalun.

Namaning Bumi

Bumi. Têgêsipun lêbu sumêmi.

Lêmah. Têgêsipun malumah.

Bantala. Têgêsipun dhêdhasar.

Kisma. Têgêsipun kikasing banyu.

Pratala. Têgêsipun ambah-ambahan.

Pratiwi. Têgêsipun ambah-ambahan êlêting banyu.

Rat. Têgêsipun narambahi.

Jagad. Têgêsipun ambah-ambahan.

Wati. Têgêsipun ngêkahi.

Loka. Têgêsipun sumarambah.

Lêbu. Têgêsipun pangêmotan.

Bawana. Têgêsipun jêmbar.

Mandhala. Têgêsipun wêwatês.

Pramudita. Têgêsipun angwontênakên sarwa tumuwuh.

Namaning Gunung

Gunung. Têgêsipun gênêng, angatingalakên jurang-jurangipun.

Endra. Têgêsipun yèn katingal saking katêbihan.

Giri. Têgêsipun yèn kalinggihan sukunipun ing gunung.

Parwata. Têgêsipun yèn kalinggihan ing luhur.

Wukir. Têgêsipun manawi pinuju cinangkraman. Têgêsing cinangkraman manawi kangge lêlangênan.

Ancala. Têgêsipun manawi kanggenan tiyang anastapa.

Asalingga. Têgêsipun bilih kèdêgan pucuking rêdi.

Aldaka. Têgêsipun bilih tinimbangan sami ardi.

Wanawasa. Têgêsipun ardi mawi wana.

Namaning Angin

Maruta. Têgêsipun pamoring loro, dene sagêd anunggil toya, akalihan nunggil amun-amun.

Bayu. Têgêsipun angin damêl rahayuning têtanêman.

Bajra. Têgêsipun angèbêki.

Prahara. Têgêsipun angin agêng.

Pôncawora. Têgêsipun angin pakumpulan gangsal, saking têngah, inggih punika ngandhap inggil, sanèsipun saking keblat sakawan.

Lesus. Têgêsipun angin mêsês.

Angin. Têgêsipun sagêd sumurup ing sadhengah panggenan [pang...]

[...genan] kang abolong, utawi tansah amolah kumêjêb-kêjêb.

Pawana. Têgêsipun angèbêki kawontênan.

Angin kakim. Têgêsipun prahara^[2] kang langkung kêras, adamêl risak.

Angin sarsar. Têgêsipun angin tanpa sangkan, inggih damêl risak.

Ayaskara. Têgêsipun angin buwang mega.

Aliwawar. Têgêsipun angin ngentarakên watu.

Angin asip. Têgêsipun lesus sagantên, ingkang adamêl risaking baita.

Angin tasêp. Têgêsipun prahara ugi karya bilai.

Sindhungriwut. Têgêsipun prahara têmpuran, saha mawi jawah.

Gulingan. Têgêsipun angin andhasar, anyakecakakên sare.

Caratwarsa. Têgêsipun prahara agêng.

Namaning Blêdhèk

Blêdhèk. Têgêsipun kabêkta saking swara jumêbrèt.

Gêlap. Têgêsipun saking mawa tondha gumêbyar gumilap.

Graksa. Têgêsipun balêdhèk kang agawe risaking samukawis.

Wrahaspati. Têgêsipun ratuning galak, wijangipun, wrahas: galak, pati: ratu.

Kêtug. Têgêsipun suwantên ingkang anglangkungi sora.

Kupak. Têgêsipun langkung bantêr.

Patêr. Têgêsipun swara ingkang kadi mubêng.

Cancala. Têgêsipun anjêjak, dene anjêjak panggenan umbulipun dhatêng ing tawang.

Jaladha. Têgêsipun balêdhèk wor mêngdung.

Namaning Jawah

Udan. Têgêsipun banyu tumurun.

Warsa. Têgêsipun banyu bêngêr, dene dèrèng kacampuran bangsaning toya sanès.

Riris. Têgêsipun jawah kêrêp.

Jawah. Têgêsipun wêtuning banyu, inggih punika toya karingêt.

Garimis. Têgêsipun jawah lêmbat.

Rêrêp-rêrêp. Têgêsipun jawah têtêruh.

Awurur. Têgêsipun jawah sumawur.

Têruh. Têgêsipun jawah tondha gara-garaning sinatriya.

Rarabi. Têgêsipun jawah sontên.

Surur. Têgêsipun jawah ngarêcèh.

Warsaya. Têgêsipun ananing banyu, dene witing toya saking jawah.

Wrêsti. Têgêsipun jawah adrês langkung lêmbat.

Namaning Mëndhung

Mëndhung. Têgêsipun mangêndhong, dene dados êndhonganing toya jawah.

Jaladara. Têgêsipun andhêg-andhêging awang-awang, wijangipun, jala: anggrêg-anggrêg, udara: awang-awang.

Kuwera. Têgêsipun panggenan pangêmotaning toya jawah.

Jaladha. Têgêsipun banyu angêndhong, dene kandhongan toya jawah.

Dhanu. Têgêsipun mêndhung pêtêng.

Imaèrya. Têgêsipun mega angêmu toya, inggih mêndhung ugi.

Imandaka. Têgêsipun inggih mega ngêmu toya, wijangipun, ima: mega, daka: banyu, saking wancahaning têmbung udaka.

Namaning Mega

Ima. Têgêsipun yèn ngalingi wulan nipis.

Nirada. Têgêsipun yèn mega cêmêng anunggil mega abrit.

Imakapura. Têgêsipun yèn mega angidêring srêngenge.

Sasmiti. Têgêsipun yèn mega awor lan kêkayon.

Imantaka. Têgêsipun mega papak lan banyu.

Ulur. Têgêsipun mega panjang anyalènrèng.

Kokap. Têgêsipun manawi mega putih kang kadi kukus.

Mega. Têgêsipun pangêmotaning banyu, amargi karingêt sapanunggilanipun asring manggèn ing ngriku, minôngka sangsangan.

Namaning Kêkuwung

Kêkuwung. Têgêsipun kabêkta saking wujudipun kuwung, inggih ngêlowong.

Wangkawa. Têgêsipun kumalowong.

Danu. Têgêsipun kuwung marganing udan, wijangipun, dan: udan, nu: dalan, amargi kuwung punika tejaning banyu, sabên banyu kasorot dening surya, mawa kuwung, sasirnaning kuwung têmtu jawah lajêng tumurun.

Danumaya. Têgêsipun kuwung ingkang sorotipun langkung

wêning, jalaran rêsik tanpa mênthung, wêkasan botên dhawahakên jawah, sabab saking kabuncang ing angin.

Tejaèrwa. Têgêsipun tejaning banyu, wijangipun, teja: sampun mastani, èrwa: banyu.

Namaning Calèrèt

Calèrèt. Têgêsipun sumêlèt.

Kilat. Têgêsipun calèrèt ingkang dumunung wontên mega kandêl badhe jawa.^[3]

Lidhah. Têgêsipun kilat ingkang mêdal mangsaning dalu.

Widyuta. Têgêsipun kilat yèn sumêla mega pêtêng.

Thathit. Têgêsipun kilat anyarêngi galudhug.

Kêdhap. Têgêsipun manawi nuju pêtênging jawah akarya pêpadhang.

Kêlap. Têgêsipun gilap, inggih punika sorot hawaning latu bêtêr ingkang dumunung wontên ngamun-amun. Manawi katrajang dening mênthung mega jawah, bêsatipun dados balêdhèk.

Namaning Galudhug

Galudhug. Têgêsipun swara têtumbukan, têtupakaning daya angin, latu, amun-amun, toya, kang kinarubêng dening mênthung.

Gêtêr. Têgêsipun swara kang angebahakên pangrasa, amargi [a...]

[...margi] suwantênipun amêtik wontên talingan, jalaran kakrubêng mênndhung, dados tanduking swara mêtêg botên sagêd buntas marênca.

Guntur. Têgêsipun swara kang angebahakên pangrasa kadosdene ngorêgakên jagad sadaya.

Grah. Têgêsipun swara adamêl otêring jagad, utawi damêl gêtêring talingan.

Gumuruh. Têgêsipun swara tampan-tinampan.

Namaning Buta

Buta. Têgêsipun agêng, utawi mamak, saha kabêkta asring angrêbut, lan angrubut.

Danawa. Têgêsipun cêpak nêpsu, wijangipun, dan: nuli, awa: nêpsu, tuwin têtuhaking Bathara Danu.

Ditya. Têgêsipun linuwih, dene sarwa sêmbada sagêd manjing ajur ajèr.

Raksasa. Têgêsipun bangsaning bêrkasakan.

Rasaksa. Têgêsipun kang môngsa sidêkah, wijangipun rasa aksa, rasa: môngsa, aksa, tingalan, dados sidêkah punika sabên tingalaning jawata, tuwin para nata, katelad saguning manungsa sadaya

Gandarwa. Têgêsipun wujud manungsa.

Asura. Têgêsipun wanthèn, dene botên wontên [wo...]

[...ntên] kang kaèrèpakên.

Wil. Têgêsipun angarad, inggih punika anggêgèrèt.

Wisadha. Têgêsipun sagêd siluman.

Yaksa. Têgêsipun angrusak sidêkah, dene sabên ari rudragisa mêmulènipun Sang Hyang Guru, para dênawa sami kapancenan ingkang dados aratanipun sêsajèn.

Rasêksi. Têgêsipun buta wadon, jodhoning rasêksa.

Diyu. Têgêsipun buta wadon.

Namaning Kêthèk

Kêthèk. Saminipun kêtèk, têngêsipun sugih swara.

Wre. Têgêsipun sagêd anjêlih.

Kapi. Têgêsipun dene sugih wulu.

Kuthila. Têgêsipun awon bathukipun.

Wanara. Têgêsipun kewan warna manusa, wijangipun: wan, kewan, nara, wong.

Plawaga. Dene sarwa cikat.

Palwaga. Dene sarwa tarampil

Palgosa. Têgêsipun sarwa mangêrti.

Rewanda. Têgêsipun pangawak swara, wijangipun: re: swara, wanda awak

Kalidan. Têgêsipun sarwa rikat.

Kênjung. Têgêsipun kêthèk wadon.

Gapila. Têgêsipun tarampil.

Namaning Gajah

Gajah. Têgêsipun sugih solah, lungguhipun yèn anèng wana.

Asti, èsthi. Têgêsipun yèn tinunggangan.

Dirada. Têgêsipun yèn mêtà.

Dwiradha. Têgêsipun gadhah siyung kalih, wjangipun dwi: loro, radha: untu, inggih punika gadhing.

Waniti. Têgêsipun yèn pinêlanan, inggih punika pinêrabotan saput parantos.

Matêngga. Têgêsipun yèn binêkta cangkrama.

Dwipangga. Têgêsipun ngunjuk kaping kalih, wjangipun, dwi: loro, pangga: sêrot, dene yèn ngombe kasêrot saking têtale lajêng katampèn panyêroting cangkêm.

Samaja. Têgêsipun yèn binêkta aprang.

Gajamuka. Têgêsipun gajah ngamuk, gajah pangarêp, gajah yèn tinunggangan ing buta.

Brajamuka. Têgêsipun gajah ngamuk ngangge dêdamêl, utawi yèn binarong.

Liman. Têgêsipun aliman dene sami-sami

bêbujêngan wana alim piyambak dhatêng prakawis sacumbana, utawi wontên ingkang mastani, liman punika kados suku lima, dene tulalenipun sagêd dumugi siti, utawi wontên ingkang mastani malih, liman punika yèn nuju wontên cancangan wantilan.

Gathamuthu. Têgêsipun bilih badhe cumbana, awit katingal agôntha mathuthuk.

Namaning Jaran

Jaran. Têgêsipun unjaran, dene wontên gêdhogan ijèn botên kawoworan bangsanipun.

Kuda. Têgêsipun sagêd midêr.

Wajik. Têgêsipun wijik, inggih punika suku panggenan wijikan nama wajik, karan namaning turôngga.

Turôngga. Wijangipun turaôngga, tura: alus, ôngga: badan katêgêsan lêmês badanipun.

Kapal. Têgêsipun lantèh, dene sarwa mangrêti dhatêng pangajaran.

Swa. Têgêsipun jaran kinasih, inggih punika tumpakan.

Undhakan. Têgêsipun tunggangan.

Gêdhog. Têgêsipun gêgêdhug, dene sami-sami kewan linangkung piyambak.

Namaning Macan

Macan. Lêrêsipun macyan, têngêsipun macia, inggih punika anggêro, anggêmprong.

Singa. Têngêsipun sagêd mungêl singaong.

Singha. Têngêsipun inggih ingkang sagêd mungêl singaong.

Saradula. Têngêsipun patêmpuhaning lêlandhêp, kados ta: untu siyungipun, ilat kados parut, cakar kuku lancip.

Mong. Têngêsipun kang sagêd mungêl maong.

Arimong. Têngêsipun mêramong, dene abang mawi lorèk.

Kiswari. Têngêsipun sarwa bruwut-bruwut.

Jagur. Têngêsipun macan dhêkêm.

Margapati. Têngêsipun rinakêt ratu.

Namaning Banthèng

Banthèng. Têngêsipun bènthing, dene lumanang-lanang.

Gardaka. Têngêsipun sugih nêpsu.

Andaka. Têngêsipun pangawakan lêmbu.

Angun-angun. Têngêsipun banthèng rosa.

Sikandhana. Têngêsipun banthèng lanang.

Sikandhini. Têngêsipun banthèng èstri.

Jêjawi. Têngêsipun banthèng èstri.

Namaning Banthèng^[4]

Banthèng. Têgêsipun bènthing, dene lumanang-lanang.

Gardaka. Têgêsipun sugih nêpsu.

Andaka. Têgêsipun pangawakan lêmbo.

Angun-angun. Têgêsipun banthèng rosa.

Sikandhana. Têgêsipun banthèng lanang.

Sikandhini. Têgêsipun banthèng èstri.

Jêjawi. Têgêsipun banthèng èstri.

Grigsa. Têgêsipun gêtapan. Labêt saking kèndêl. Gêtapanipun botên gêtapan was sumêlangan. Gêtapan nêpsu kèdah ngamuk.

Garagsa. Têgêsipun angajrihi, dene sabên sumêrêp samukawis kèdah ambujêng kaamuk, punapa malih yèn kêtaton lajêng andêr pêjah kapurunanipun.

Namaning Lêmbo

Lêmbo. Têgêsipun amot, dene ngêmot samukawis babêktan kuwawi.

Sapi. Têgêsipun amêdamêl kasar, utawi kèndêl dhatêng panas.

Andaka. Têgêsipun sapi ingon.

Andana. Sapi lanang pilalan.

Andini. Sapi wadon pilalan.

Gah. Têgêsipun agahan, dene botên tampik kang dipun wawratakên.

Pirdos. Têmbung Arab inggih sapi, nanging kocap ing lapal.

Sênuh. Punika inggih mirid wujuding sapi, ananging alit-alit, inggih bôngsa tanah Ngarap.

Namaning Kêbo

Kêbo. Têgêsipun bodho, dene sami-sami bêbujêngan dharat langkung bodho piyambak. Tumindakipun kêdah kalayan kagirèkakên.

Maesa. Têgêsipun karêm ing jêjombok.

Mundhing. Têgêsipun tumandhing, dene kalihan kancanipun piyambak asring bêrik, ngantos adamêl karisakan.

Bothi. Têgêsipun maesa jalêr.

Krêbo. Têmbung Malajêng, kajêng saha têngêsipun kêrêp kungkum. Dene têngbung maesa sawêrni katêngêsan jarwa sota, omahe desa.

Namaning Wêdhus

Wêdhus. Têgêsipun wêdhodhos, labêt dening karêm [ka...]

[...rêm] bijig.

Menda. Têgêsipun meda, dene sami-sami bangsaning kewan menda punika kathah medanipun piyambak, amung anuruti kajêngipun kemawon.

Padrawana. Têgêsipun kewan asor, labêt botên wontên pigunanipun, wijangipun, padra: asor, wana: kajêngipun wan: kewan utawi kiwa.

Domba. Têgêsipun lîrêsing têmbung padronba, wijangipun, padro: menda, umba: têmpuk. Dados têngêsipun wêdhus wau inggih karêm bêrik.

Kambing. Têgêsipun karêm gêmbèr.

Namaning Cèlèng

Cèlèng. Têgêsipun cèlèng, dene wujudipun cêmêng.

Waraha. Têgêsipun saronggot. Dene cèlèng punika dèdamêlipun saronggot, inggih punika siyung kêkalih.

Sungkara. Têgêsipun damêlipun angêsuk. Wijangipun, sung: angêsuk, kara: gawe, dene yèn mèdal kapurunanipun amung majêng tekak.

Gênjik. Têgêsipun punika cèlèng alit, kabêkta lampahipun taksih ngèjèk, awit badanipun dèrèng

agêng, dados taksih sarwa cikat tarampil.

Namaning Asu

Asu. Têgêsipun langkung madon, wiangipun as, kawadonan, su: luwih. Sawênèhing sarjana amantani,^[5] asu punika lêtêsipun angasuk, kabêkta dene karêm gancèt, mila lajêng katêmbungakên anjing, liripun gandhèng.

Sêgawon. Têgêsipun sêkul awon, dene karêm tinja, kabasakakên malih sêgala.

Srênggala. Têgêsipun langkung galak, wiangipun: srêng: nêpsu, gala: wuwu, punjul.

Cika. Têgêsipun jêgug, dene sagêd jêgug.

Sona. Têgêsipun sugih uni, dene gêrêng jêgug anyêngkong.

Namaning Ula

Ula. Uluwa, têtêsipun nguntal, dene yèn nêndha amung kaulu botên kamamah.

Sarpa. Sarapa, têtêsipun galak, dene yèn nêndha kasarap kemawon.

Bujôngga. Têtêsipun pêngawak bau, dene tanpa bau amung awak kemawon, dene dhaplanging awak wus prasasat bapanging bau.

Ardawalika. Têgêsipun panjang sagêd nêkuk, wijangipun ardawa: panjang, lika: nêkuk.

Basuki. Têgêsipun waluya, dene darbe lisah kamulyan, dumunung wontên pêthit.

Naga. Têgêsipun sawêr agêng.

Namaning Bêdhati

Bêdhari. Têgêsipun yèn pangirit sapi wadon.

Senang. Têgêsipun yèn pangirit sapi lanang.

Manggra. Têgêsipun yèn pangirid banthèng.

Salamuka. Têgêsipun yèn pangirit maesa lanang wadon.

Astapada. Têgêsipun yèn pangirit maesa lanang.

Sambira. Têgêsipun yèn pangirit banthèng munya.

Wèsthi. Têgêsipun yèn pangirit jêjawi.

Camakantu. Têgêsipun yèn pangirit janma lanang wadon.

Dhudhula. Têgêsipun yèn pangirit jaran wadon.

Sisikunwanindha. Têgêsipun yèn pangirit kuda kêkalih.

Sisirat ancakaanda. Têgêsipun yèn pangirit kuda sakawan.

Gothaka. Têgêsipun yèn padhati ginarêbong, dados kajêngipun wangun aguwa, adat pangiritipun gajah, jalaran saking langkung awrat.

Gabrata. Têgêsipun yèn pangirit sima.

Gègèndik. Têgêsipun yèn pangirit menda agêng.

Skuthuk. Têgêsipun yèn pangirit sêgawon agêng.

Calitha. Têgêsipun manawi pangirit kidang ngujung.

Saligna. Têgêsipun yèn pangirit kapal tutul.

Namaning Tunjung

Pakaja. Têgêsipun yèn mêkar satêngahing banyu.

Kumuda. Têgêsipun yèn mêkar jroning banyu.

Sarasidya. Têgêsipun yèn mèdeâm.

Saroja. Têgêsipun yèn dumunung anèng dharat.

Saroparuka. Têgêsipun yèn wigar.

Kamuda. Têgêsipun yèn kasatan toya.

Samawih. Têgêsipun yèn tumuwuh ing watu.

Tunjung. Têgêsipun manawi sampun wujud witipun.

Têrate. Têgêsipun mênawi mêgar wontên ing bale kambang.

Singli. Têgêsipun yèn sêkar badhe wigar.

Midhêmah. Têgêsipun yèn mêgar dalu.

Namaning Sêkar

Sêkar. Têgêsipun kang anêdhêng mêkar.

Kêmbang. Têgêsipun manawi kaingsêp madunipun dening kombang.

Kusuma. Têgêsipun kang sumêdhêng gandanipun.

Padma. Têgêsipun sêkar kang sawêg mède, gandanipun taksih anunggil madunipun.

Puspa. Têgêsipun kaanggit, atharik-tharik, punapadene kasêling-sêling panggenanipun.

Puspita. Têgêsipun sêkar kang anêdhêng warni jêne, inggih punika badhe mêgar.

Sari. Têgêsipun sarwa sae, inggih punika anêdhêng sumêkar gandanya arum.

Namaning Godhong

Godhong. Têgêsipun kang kanggo edhum, inggih punika kangge edhum dhatêng witipun, dados minôngka agêdhong dhatêng wit.

Ron. Têgêsipun damêl rêrompyoh dhatêng wit.

Rondhaon. Têgêsipun godhong ngrêmbaka.

Dhaon. Têgêsipun godhong sumêdhêng.

Patra. Têgêsipun pahantara, dene godhong dados antara gêsanging wit, tandhanipun lêma kêra saking godhong.

Ujungan. Têmbung krama dhusun, kajêngipun ambasakakên, ijo, ijon, saking wujuding godhong kang ijêm, lajêng jêprah.

Namaning Kali

Kali. Têgêsipun kaili, dene kailenan toya.

Lèpèn. Têmbungipun ngajêng lèpwèn, kajêngipun lèp, wèn, têngêsipun ilèn-ilèn, wèn, panggenan toya.

Narmada. Lêrêsipun têngbung, naharmada, têngêsipun pangêmotaning banyu.

Bangawan. Lêrêsing têngbung ngajêng, banawan wijangipun, ban: banyu, awan: dalan, dados dalaning banyu.

Banawi. Banawe, têngêsipun kumpulaning banyu.

Ci. Têngêsipun gèn pasucèn.

Namaning Jurang

Jurang. Têgêsipun jêro.

Singgrong. Têgêsipun sing gêrong.

Rèjèng. Têgêsing rèjèng jarèh-jarèh.

Trêjung. Têgêsipun menggak-menggok.

Siluk. Têgêsipun inggih menggak-menggok.

Sungil. Têgêsipun langkung rumpil, dene sarwa makèwêdi.

Gahana. Lêrêsipun guhan tuwin gwahan, têngêsing guhan pajêgongan, têngêsing gwahan cêgowahan.

Prajongan. Têgêsipun pajorongan, kabêkta ingkang dèrèng kulina ningali jorongên.

Namaning Guwa

Guwa. Têgêsipun lêmah ngêsong.

Guha. Têgêsipun goh, inggih punika siti anggêrong.

Rago. Têgêsipun siti ronggoh, dene gêrong.

Song. Têgêsipun rong kang ngêsuk.

Gothaka. Têgêsipun guthitan tuwin godhagan.

Gotaka. Têgêsipun ênggèn pêlowongan,

inggih godhagan.

Susupan. Têgêsipun panglendhungan, dene asring kadamêl palendhunganing sato galak.

Padhuan. Têgêsipun panggogosan, dene anggêrong angêsong.

Namaning Pandhita

Pandhita. Têgêsipun pêpundhèn, dene pinundhi-pundhi sarerehan wêwêngkonipun.

Dwija. Têgêsipun angèsthi têrus lair batos.

Dwijawara. Têgêsipun muruk sêja kalih prakawis, sapisan: angastuti dewa, kaping kalih: amrih karahayon.

Suyati. Têgêsipun amêsu cipta. Wijangipun: suya: amêsu, ti: cipta.

Rêsi. Têgêsipun suci, dene anêtêpi panggalih asuci.

Wasistha. Têgêsipun: langkung awas, kados ta: sumêrêp sadèrèngipun winarah.

Ajar. Têgêsipun: wajib mêmulang.

Rèhing Pandhita

Saking ngandhap anama Indhung-indhung. Têgêsipun: [Têgêsi...]

[...pun:] tiyang karerehan ingkang sawêg mondhok, damêlipun babad-babad wana saubêngipun ing ardi.

Inggahipun malih anama Gêluntung. Têgêsipun: tiyang sampun gêgriya nyagak sakawan, damêlipun angrêrêmbat, usung-usung, mên dhêt kajêng tuwin toya.

Inggahipun malih nama Uluguntung. Têgêsipun: lurah kampung, inggih kabêbahan amranata sadaya padamêlan.

Inggahipun malih anama Cantrik. Têgêsipun: ingkang kabêbahan angladosi samukawis, utawi jagi kengkenan.

Inggahipun malih anama Cèkèl. Têgêsipun: juru tanêman, utawi jagi rumêksa patêgilan, awon sae wontên tanggêlaning Cèkèl.

Inggahipun malih anama Puthut. Têgêsipun: ingkang rumêksa sanggar palanggatan, utawi kabêbahan masang pirantosing sêsaji pamujan.

Inggahipun malih anama Mamanguyu. Têgêsipun: ingkang kabêbahan anabuh gênthi kêkêlêng salêbêtipun pamujan.

Inggahipun malih anama Janggan. Têgêsipun: [Têgêsi...]

[...pun:] ingkang dados juru sêrat, utawi anganggit-anggit.

Inggahipun malih anama Wasi. Têgêsipun: ingkang dados juru pangadilan, angrampungni prakawis.

Inggahipun malih anama Ajar. Têgêsipun: juru mêmulang, kawajibaning para ulah arja.

Inggahipun malih anama Pandhita. Têgêsipun: guru agêng ingkang sarwa putus, wajib sinêbut Panêmbahan.

Rèh Pandhita Èstri

Saking ngandhap anama Obatan. Têgêsipun tiyang èsyri^[6] brêgajagan, jagi sêsadean utawi têtumbas dhatêng pêkên.

Inggahipun anama Abêt-abêt. Têgêsipun: jagi mangangsu utawi ramban.

Inggahipun malih anama Abon-abon. Têgêsipun: jagi panyapu utawi mêmasuh, sêsuci sapanunggilanipun.

Inggahipun malih anama Kaka-kaka. Têgêsipun: tiyang èstri jagi olah-olah.

Inggahipun malih anama Endhang. Têgêsipun: jagi kengkenan utawi ngladosi.

Inggahipun malih anama Bidhang. Têgêsipun: jagi dados [da...]

[...dos] inya, anêsêpi putra wayahipun kiyai ajar.

Inggahipun malih anama Dhayang. Têgêsipun: jagi têtêbah, utawi anyêbari sêkar ing sanggar palanggatan.

Inggahipun malih anama Sontrang. Têgêsipun: dados dhukun, amulasara sukêr sakit, utawi anggulawênthah anggadarèn putra wayahipun ki ajar.

Inggahipun malih anama Mêntrik. Têgêsipun: pinitados juru rêrawat sumakawis^[7] bangsaning busana, punapadene dhêdhaharan sapanunggilanipun.

Inggahipun malih anama Dungik. Têgêsipun: pêpingitan badhe dados garwanipun kyai ajar, padamêlanipun cariyos lêlampahan jaman kina, ingkang dados têpa palupinipun para pawèstri, kalanturipun dipun wastani Kôndhadongèng.

Namaning Warni 4

Abang (rêta). Têgêsipun abanging godhong. | Rêtawi. Têgêsipun abanging gêtih. | Rêtaga. Têgêsipun abanging sêkar. | Rêktadu. Têgêsipun abanging kewan. | Rêktama. Têgêsipun abanging galuga. | Rêktasa. Têgêsipun abanging apu.

Irêng (krêsna). Têgêsipun irênging uwong. |

Dumani. Têgêsipun irênging nila. | Tanu. Têgêsipun irênging mangsi. | Grêdhawa. Têgêsipun irênging kayu | Sêkêri. Têgêsipun irênging angus. | Asthaka. Têgêsipun irênging kewan | Nilaba. Têgêsipun irênging rêtna. | Umani. Têgêsipun irênging mega.

Kuning (jênar). Têgêsipun kuning sêmu ijo. | Dinar. Têgêsipun kuninging mas. | Kunar. Têgêsipun kuninging kunir. | Jêne. Têgêsipun kuninging mas. | Kuning. Têgêsipun kuninging wong. | Pita. Têgêsipun kuninging sandhangan. | Kapurônta. Têgêsipun kuninging jarit. | Jêning. Têgêsipun kuninging sorot. | Blêngah. kuninging bêngle.

Putih (putih). Têgêsipun putihing siyung, inggih putihing untu. | Wênês. Têgêsipun putihing wong. | Pinge. Têgêsipun putihing sêkar. | Dênta. Têgêsipun putihing gadhing. |

Pêthak. Têgêsipun putihing waspa, luh. | Kapas. Têgêsipun putihling^[8] kapuk. | Seta. Têgêsipun putihing ulêr. | Mina. Têgêsipun putihing iwak. | Pik. Têgêsipun putihing minyak. | Icana. Têgêsipun putihing sungging | Lawon. Têgêsipun putihing jarit. | Suci. Têgêsipun putihing ati.

Tamat.

TAPEL-ADAM

Sêrat Tapêl Adam, kidung macapat, jilid 1-2 tamat, sapunika ikêtan saha kasusastranipun sasagêd-sagêd kalêrêsakên, 1 buku rêgi pranko ing pos ... f 2.15

NITI MANI

Sêrat Nitimani, kadadosakên kalih jilid, amarsitakakên rèh tanduking asmara ingkang sagêd amranani dhatêng raosing wanita têtahan adamêl marêm, saha anggêlarakên bab kawruh bakaling dumadi kalihan sampurna, karanganipun Radèn Mas Adipati Arya Sigônâ, bupati ing Pasuruan. 1 buku rêgi pranko ing pos ... f 2.10.

1. tanggal. ([kembali](#))
2. prahara. ([kembali](#))
3. jawah. ([kembali](#))
4. Dobel dengan di atasnya. ([kembali](#))
5. amastani. ([kembali](#))
6. èstri. ([kembali](#))
7. samukawis. ([kembali](#))
8. putihing. ([kembali](#))